

Obnova narave: Svet in Parlament dosegla dogovor o novih pravilih za obnovo in ohranjanje degradiranih habitatov v EU

Sporočilo za javnost nazadnje posodobljeno 22. novembra: dodana povezava do besedila začasnega dogovora.

Predsedstvo Sveta ter predstavniki in predstavnice Evropskega parlamenta so danes dosegli začasni politični dogovor glede uredbe o obnovi narave. Cilj predloga je uvedba ukrepov, da bi do leta 2030 obnovili vsaj 20 % kopenskih in morskih območij EU, do leta 2050 pa vse ekosisteme, ki jih je treba obnoviti. Določa tudi posebne pravno zavezujoče cilje in obveznosti za obnovo narave v vsakem od ekosistemov, ki so navedeni v uredbi – od kmetijskih zemljišč in gozdov do morskih, sladkovodnih in urbanih ekosistemov.

Uredba je del strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in bo pripomogla k doseganju mednarodnih zavez EU, kot je Kunminško-montrealški svetovni okvir za biotsko raznovrstnost, dogovorjen na konferenci ZN o biotski raznovrstnosti leta 2022 (COP15).

Zakonodajalca bosta morala začasni dogovor pred začetkom veljavnosti najprej potrditi in formalno sprejeti.

Realnost je vse bolj zaskrbljujoča: narava in biotska raznovrstnost EU sta ogroženi in treba ju je zaščititi. Ponosna sem, da sta Svet in Parlament danes dosegla nujno potreben dogovor glede pravil o obnovi narave, ki so prva tovrstna pravila na tem področju. Pomagala nam bodo obnoviti zdrave ravni biotske raznovrstnosti v državah članicah in ohraniti naravo za prihodnje generacije ter se boriti proti podnebnim spremembam in ostati zavezani podnebnim ciljem.

Teresa Ribera Rodríguez, vršilka dolžnosti tretje podpredsednice španske vlade ter ministrica za ekološki prehod in demografske izzive

Področje uporabe in cilji uredbe

Nova pravila bodo prispevala k **obnovi degradiranih ekosistemov** v kopenskih in morskih habitatih držav članic, doseganju splošnih ciljev EU glede blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter večji **prehranski varnosti**. V skladu z uredbo bodo morale države članice uvesti in izvajati ukrepe, katerih cilj je do **leta 2030** obnoviti vsaj **20 % kopenskih in morskih habitatov EU**.

V uredbi je vključena vrsta kopenskih, obalnih in sladkovodnih ekosistemov, tudi mokrišč, travišč, gozdov, rek in jezer ter morskih ekosistemov, med drugim podmorskih travnikov z morsko travo, spuži in koralami (navedeni so v prilogah I in II uredbe). Državam članicam nalaga obveznost, da **do leta 2030** sprejmejo ukrepe za obnovo **vsaj 30 % habitatnih tipov**, ki so v slabem stanju in so navedeni v obeh prilogah. Sozakonodajalca sta se dogovorila, da morajo države članice do leta 2030 pri izvajanju ukrepov za obnovo iz uredbe dati prednost območjem Natura 2000.

Države članice morajo sprejeti tudi ukrepe za obnovo vsaj **60 % habitatov v slabem stanju do leta 2040, do leta 2050** pa vsaj **90 %**. Vključena je bila dodatna prožnost za zelo pogoste in razširjene habitate.

Zahteva glede neposlabšanja

Besedilo vključuje zahtevo za preprečevanje znatnega poslabšanja stanja območij, na katerih se izvajajo ukrepi za obnovo in ki so dosegla dobro stanje, ter območij, na katerih so prisotni kopenski in morski habitati iz prilog I in II. Sozakonodajalca sta se dogovorila, da bo zahteva **temeljila na prizadevanjih** ter se merila na ravni habitatnega tipa.

Obnova opraševalskih populacij

V zadnjih desetletjih sta se število in raznolikost divjih žuželk opraševalk v Evropi drastično zmanjšala. Za odpravljanje teh težav uredba uvaja posebne zahteve, v skladu s katerimi morajo države članice določiti ukrepe, da se najkasneje do leta 2030 **obrne trend upadanja opraševalskih populacij**. Države članice bodo morale v zvezi s tem po letu 2030 vsaj na vsakih šest let spremljati napredek, in sicer na podlagi delegiranih aktov, ki jih sprejme Komisija za vzpostavitev znanstveno utemeljene metode za spremljanje raznolikosti in populacij opraševalcev.

Obveznosti, specifične za določen ekosistem

Uredba določa specifične zahteve za različne vrste ekosistemov.

Kmetijski ekosistemi

V skladu z besedilom bodo morale države članice sprejeti ukrepe za doseganje trendov povečanja za vsaj dva od naslednjih treh **kazalnikov**:

- indeks travniških metuljev
- delež kmetijskih zemljišč z visokoraznovrstnimi krajinskimi značilnostmi

- zaloge organskega ogljika v obdelovalnih mineralnih tleh

Določa tudi časovno omejene cilje za povečanje indeksa splošno razširjenih ptic kmetijske krajine na nacionalni ravni.

Sozakonodajalca sta se dogovorila, da bosta državam članicam zagotovila prožnost pri **ponovnem mokrenju šotišč**, saj bodo te obveznosti nesorazmerno vplivale na nekatere države članice. V besedilu so določeni cilji za obnovo 30 % izsušenih šotišč v kmetijski rabi do leta 2030, 40 % do leta 2040 in 50 % do leta 2050, čeprav bodo lahko za močno prizadete države članice ti odstotki nižji. Ukrepi za obnovo vključujejo ponovno mokrenje organskih tal, ki predstavljajo izsušena šotišča, kar prispeva k povečanju biotske raznovrstnosti in zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Sozakonodajalca sta se prav tako dogovorila, da doseganje ciljev ponovnega mokrenja kmetom in zasebnim lastnikom zemljišč ne nalaga obveznosti.

Gozdni ekosistemi

V skladu z dogovorjenim besedilom bodo morale države članice sprejeti ukrepe za povečanje biotske raznovrstnosti **gozdnih ekosistemov** in na nacionalni ravni doseči trend povečanja nekaterih kazalnikov, kot so stoječi in ležeči **odmrli les** ter indeks splošno razširjenih gozdnih ptic, ob upoštevanju tveganja gozdnih požarov.

Sozakonodajalca sta dodala tudi določbo, ki države članice poziva, naj do leta 2030 na ravni EU prispevajo k zasaditvi vsaj **treh milijard dodatnih dreves**.

Urbani ekosistemi in rečna povezljivost

Kar zadeva urbane ekosisteme, sta se Svet in Parlament dogovorila, da naj bi države članice dosegle trend povečanja **urbanih zelenih območij**, dokler ne bo dosežena zadovoljiva raven. Prav tako sta se dogovorila, da bi morale države članice zagotoviti, da med začetkom veljavnosti uredbe in koncem leta 2030 ne pride do neto izgub urbanega zelenega prostora ter urbanega pokrova drevesnih krošenj, razen če delež zelenega prostora v urbanih ekosistemih že presega 45 %.

Začasni dogovor vključuje obveznost, da države članice opredelijo in odstranijo **umetne ovire za povezljivost** površinskih voda, da bi se do leta 2030 vsaj 25 000 km rek spremenilo v stanje prosto tekočih rek in ohranila obnovljena naravna rečna povezljivost.

Nacionalni načrti za obnovo

V skladu z novimi pravili morajo države članice Komisiji redno pošiljati **nacionalne načrte za obnovo**, v katerih bodo prikazale, kako bodo dosegle cilje. Spremljati morajo tudi svoj napredek in o njem poročati.

Sozakonodajalca sta se odločila za postopen pristop. Države članice bi najprej predložile nacionalne načrte za obnovo za obdobje do junija 2032 s strateškim pregledom za obdobje po juniju 2032. Do junija 2032 bi predložile načrte za obnovo za obdobje desetih let, tj. do leta 2042, s strateškim pregledom do leta 2050, do junija 2042 pa bi predložile načrte za preostalo obdobje, tj. do leta 2050.

Z besedilom se državam članicam omogoča, da pri pripravi svojih načrtov upoštevajo raznolike socialne, gospodarske in kulturne zahteve, regionalne in lokalne posebnosti ter gostoto prebivalstva, vključno s posebnim položajem najbolj oddaljenih regij.

Financiranje ukrepov za obnovo

V začasnem dogovoru je uvedena nova določba, v skladu s katero bi morala Komisija eno leto po začetku veljavnosti uredbe predložiti **poročilo**, ki bi vključevalo pregled finančnih sredstev, ki so na voljo na ravni EU, oceno potreb po financiranju za izvajanje in analizo morebitnih vrzeli v financiranju. Poročilo bi po potrebi vključevalo tudi predloge za ustrezno financiranje, ki ne posegajo v naslednji večletni finančni okvir (večletni finančni okvir, 2028–2034).

Sozakonodajalca sta se dogovorila tudi o uvedbi določbe, ki države članice poziva k **spodbujanju obstoječih zasebnih in javnih shem** za podporo deležnikom pri izvajanju ukrepov za obnovo, vključno z upravljavci in lastniki zemljišč, kmeti, gozdarji in ribiči. V besedilu je tudi pojasnjeno, da nacionalni načrti za obnovo državam ne nalagajo obveznosti, v skladu s katero bi morale za izvajanje te uredbe spremeniti financiranje skupne kmetijske politike (SKP) ali skupne ribiške politike (SRP) v okviru večletnega finančnega okvira 2021–2027.

Pregled in zasilna zavora

V začasnem sporazumu je leto **2033** določeno kot datum, do katerega mora Komisija **pregledati** in oceniti uporabo uredbe in njene učinke na kmetijski, ribiški in gozdarski sektor ter širše socialno-ekonomske učinke.

V besedilu je uvedena tudi možnost, da se izvajanje navedenih določb uredbe v zvezi s kmetijskimi ekosistemi na podlagi izvedbenega akta **odloži** za največ eno leto, in sicer v primeru nepredvidljivih in izjemnih dogodkov, na katere EU ne more vplivati in ki imajo resne posledice za prehransko varnost po vsej EU.

Naslednji koraki

Začasni dogovor bo zdaj predložen predstavnikom držav članic v Svetu (Coreper) in Odboru Parlamenta za okolje v potrditev. Če bo besedilo odobreno, ga bosta morali obe instituciji po pravno-jezikovnem pregledu formalno sprejeti, preden se lahko objavi v Uradnem listu EU in začne veljati.

Ozadje

Evropska komisija je 22. junija 2022 predlagala pravila o obnovi narave v okviru strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, ki je del evropskega zelenega dogovora. Več kot 80 % evropskih habitatov je v slabem stanju. S preteklimi prizadevanji za varstvo in ohranjanje narave tega zaskrbljujočega trenda ni bilo mogoče obrniti.

Zato je prvič sploh predlagano sprejetje ukrepov, s katerimi ne bi le ohranjali narave, temveč jo tudi obnovili. Cilj predloga je izboljšati stanje narave z določitvijo zavezujočih ciljev in obveznosti za širok nabor ekosistemov na kopnem in morju.

Države članice bi morale uvesti učinkovite ukrepe za obnovo, vezane na posamezna območja, da bi dosegli cilje, ki so specifični za posamezne ekosisteme. Da bi ocenili ukrepe, bi morale države članice v tesnem sodelovanju z znanstveniki, zainteresiranimi deležniki in javnostjo načrtovati vnaprej, in sicer s pripravo nacionalnih načrtov za obnovo narave. S predlogom bi opredelili tudi kazalnike biotske raznovrstnosti za merjenje napredka.

Svet je na seji Sveta za okolje 20. junija 2023 dosegel dogovor („splošni pristop“), Evropski parlament pa je stališče sprejel 12. julija.

- Besedilo začasnega dogovora glede uredbe o obnovi narave

Ta vir je trenutno na voljo le v naslednjem jeziku oz. jezikih:

[EN](#)

- [Splošni pristop Sveta glede pravil o obnovi narave](#)
- [Obnova narave \(ozadje\)](#)
- [Biotska raznovrstnost: kako EU varuje naravo \(ozadje\)](#)
- [Evropski zeleni dogovor \(ozadje\)](#)

[Kakšno je stanje narave v EU \(Infografika\)](#)

Kakšno je stanje narave v EU (Infografika)

Press office - General Secretariat of the Council of the EU
Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319
press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press